

Dr Branko Štancel — Poljoprivredni fakultet Zagreb*
Dr Eugen Topolnik — Veterinarski fakultet Zagreb
Dr Božo Sabljčić — Visoka poljoprivredna škola Osijek

VISOKOŠKOLSKI I NAUČNI KADROVI U POLJOPRIVREDI

Naučno-tehnološka i tehnička revolucija u poljoprivrednoj proizvodnji nameće potrebu stalnog poboljšavanja kvalifikacije svih zaposlenih u poljoprivredi. S gledišta proizvođača njima su tehnološka i tehnička znanja potrebna, kako bi osigurali nivo proizvodnje i produktivnosti, koji će biti što povoljniji u odnosu na sve veća ulaganja povezana procesom intenzifikacije poljoprivredne proizvodnje. S druge strane s gledišta obrazovnih i naučnih institucija problem se sastoji u tome, kako osigurati da proizvođači u čitavoj kvalifikacionoj strukturi dobiju najsuvremenije tehnološko-tehničko obrazovanje potrebno za modernizaciju poljoprivredne proizvodnje.

Kao rezultat naučno-tehničke revolucije u poljoprivredi ispoljava se veoma snažna tendencija sve jače koncentracije sredstava i površina, dolazi do razvoja specijalizacije i intenzifikacije, čime veoma naglo rastu sredstva po zaposlenom i ulaganja po jedinici površine, kao i po poljoprivrednom gospodarstvu. Sredstva po zaposlenom u modernoj, krupnoj, specijaliziranoj i robnoj poljoprivrednoj proizvodnji dostižu i prestižu ona, koja imamo u industrijskim poduzećima.

U uvjetima velikoserijske robne proizvodnje u poljoprivredi svako radno mjesto zahtijeva sve preciznija tehnološka znanja, bez kojih se ne može ostvariti mogući i potrebni nivo proizvodnje u tehnološkom i ekonomskom pogledu, a bez toga nema uvjeta za daljnji razvoj krupne proizvodnje. S druge strane zahvaljujući ogromnom razvoju znanosti i tehnike, dolazi do sve bržih promjena u tehnologiji. Prema nekim računanjima, ako se želi ići u korak s naučno-tehničkim progresom, tada treba mijenjati godišnje oko 30% tehnoloških postupaka, što znači, da za 3—4 godine dolazi do potpune inovacije tehnološkog postupka. Sličan, iako nešto sporiji proces odvija se i u poljoprivrednoj nauci i tehnologiji. Da bi se sve to moglo ažurno pratiti nužno je imati dobro organizirane i suvremeno opremljene naučne i obrazovne institucije, koje mogu efikasno preuzimati, razvijati vlastita istraživanja i prenositi rezultate poljoprivredne nauke u praksu. Suvremeni razvitak zbog tog veoma brzo umanjuje razlike između tzv. fundamentalnih i razvojnih istraživanja i zahtijeva da se vremenska distanca od otkrića do primjene u praksu svede na minimum. To je imperativ vremena u kome postoji tendencija za sve jačom međunarodnom povezanosti i međuzavisnosti u razmjeni dobara. U takvim okolnostima nužno je u razmjeni dobara imati određenu komparativnu prednost, a ona se može održati samo uz pretpostavku trajnih napora u modernizaciji proizvodnje. S druge strane to zahtijeva permanentno obrazovanje kadrova svih profila u svim granama privrede i

* Referat održan na savjetovanju o obrazovanju za potrebe poljoprivrede. Obrada teksta za štampu i redakcija prvog autora.

poljoprivrede. Stečena znanja potrebno je stalno nadopunjavati. Što se tiče visokoškolskih kadrova u poljoprivredi to zahtijeva:

a) da nastava u osnovnom dodiplomskom studiju bude suvremena i na najvišem naučnom nivou, tako strukturirana i organizirana da se ne dogodi, da student po završetku redovnog studija bude — da tako kažemo — već zastario po svojoj izobrazbi za vođenje modernog tehnološkog procesa u poljoprivredi,

b) da fakulteti koji školuju kadrove za poljoprivredu razvijaju razne oblike postdiplomskog studija za doškolavanje i prekvalifikaciju visokoškolskih kadrova u poljoprivredi, u skladu sa zahtjevima naučno-tehničkog razvoja,

c) da visokoškolska nastava i naučno-istraživački rad čine jedinstvo u okviru fakulteta i sveučilišta, kako bi nastavnici koji su istovremeno i naučni radnici mogli prenositi znanstvena dostignuća na studente, i

d) da se fakulteti i sveučilišta opreme suvremenom opremom i kreativnim kadrovima, te da čitava organizacija rada i povezivanja u okviru sveučilišta i suvremenim dostignućima svjetske nauke bude takva, da osigurava trajnu modernizaciju visokoškolske nastave.

Polazeći od navedenih konstatacija, mi ćemo se u okviru ovog referata ograničiti na zadatak da pružimo prikaz stanja i problema poljoprivrednih i veterinarskih visokoškolskih ustanova u SR Hrvatskoj. Vjerujemo da će to biti samo poticaj za diskusiju za daljnje preciznije izučavanje ovog važnog pitanja.

a) Poljoprivredni fakultet u Zagrebu

Visokostručni poljoprivredni kadrovi u SR Hrvatskoj obrazuju se danas na Poljoprivrednom fakultetu u Zagrebu i Visokoj poljoprivrednoj školi u Osijeku. Na Poljoprivrednom fakultetu u Zagrebu, broj redovno upisanih studenata u posljednjem petogodišnjem razdoblju iznosio je prosječno godišnje za sve IV godine studija oko 950 studenata.

Na fakultetu postoje tri odjela od I godišta i to: biljno-proizvodni-stočarski i poljoprivredno-ekonomski. Iza druge godine studija biljno-proizvodni odjel dijeli se u dva odsjeka i to: ratarski i voćarsko-vinogradarsko-vrtlarski. Upis studenata po odsjecima i odjelima nije ograničavan, radi čega dolazi do neravnomjernog upisivanja po odjelima i odsjecima, što nije u skladu sa potrebama prakse. Bilo bi nužno regulirati upis po odsjecima, kako bi se on bolje prilagodio postojećim potrebama prakse.

Broj diplomiranih studenata u posljednjih 5 godina kretao se oko 90 godišnje, za razliku od prethodnog perioda, kada je on bio dvostruko viši, iako je broj studenata tada bio i nešto manji. Produženje studija od 5,25 godina u 1964/65. na 8,9 godina u 1968/69. uvjetovao je mnogobrojnim razlozima, koje bi trebalo posebno analizirati, ali su pretežnim dijelom materijalne prirode, o čemu će biti kasnije riječi.

U posljednjem periodu na Poljoprivrednom fakultetu u Zagrebu učinjeni su ogromni naponi za organizaciju i održavanje postdiplomskih studija i tečajeva. Na fakultetu se danas održava 14 magistralnih studija i 2 studija specijalizacije iz raznih grana poljoprivredne struke. U školskoj godini 1969/70. bilo je upisano 70 studenata na magisterijima i specijalizaciji u I godini, 69 studenata u II godini, a uz to je bilo 194 apsolventa. Do sada je 65 studenata postdiplomske nastave steklo stupanj magistera, a 3 polaznika stupanj specijaliste. Osim toga na fakultetu se održavaju i brojni kraći tečajevi iz raznih područja poljoprivredne nauke.

U posljednjih 5 godina na Poljoprivrednom fakultetu u Zagrebu 32 kandidata steklo je doktorat poljoprivrednih nauka, dok je u razdoblju od 1960—1965. doktorat steklo 61 kandidat. Dokorate su kandidati stekli iz raznih područja poljoprivredne nauke. Smanjivanje broja doktorata povezano je izmjenama i u uvjetima za sticanje doktorata nauka, jer sada većina mladih kadrova prethodno završava magisterij.

b) Visoka poljoprivredna škola u Osijeku

Visoka poljoprivredna škola u Osijeku osnovana je 1960. godine kao visokoškolska ustanova u sastavu Sveučilišta u Zagrebu, koja obuhvaća I i II stepen studija kao jedinstvenu cjelinu. Visoka poljoprivredna škola ima dva smjera: ratarski i stočarski. Nastava se izvodi od osnivanja ustanove kao redovna i izvanredna. Trajanje nastave bilo je u početku 3 godina sa produženim semestrima od po 19 tjedana, a od 1969. godine po odluci Izvršnog vijeća Sabora SR Hrvatske prešlo se na 4-godišnji studij, odnosno osam semestara u trajanju po 15 tjedana semestralno.

Kapaciteti predavaona i laboratorija su najviše za 150 studenata u prvom semestu. Prosječno trajanje studija za do sada diplomirane studente iznosilo je preko 4,5 godina, s tendencijom produljenja. Prelaskom na 4-godišnju nastavu, uz pooštrenje uvjeta prelaza iz godine u godinu, smatra se da će se tendencija produljenja studija zaustaviti. Škola nema svojih oraničnih površina niti stočarskih objekata, a pored vježbi u laboratorijima škole potrebna praktična nastava odvija se u stvarnim uvjetima poljoprivredne proizvodnje na poljoprivrednim kombinatima u bližoj i daljoj okolici Osijeka.

Zaključno s 1969/70. godinom od osnutka bilo je ukupno upisano u prvi semestar 1521 student, od čega 1091 redovni i 430 izvanrednih studenata. Do početka školske godine 1969/70. diplomiralo je ukupno 251 student, a od toga 205 redovnih i 46 izvanrednih studenata. Sa zaposlenjem diplomiranih studenata nije bilo nikakvih problema.

Treći stupanj studija do sada nije uveden, a veći broj završenih studenata (kao i asistenata) ove škole pohađao je ili pohađa tu nastavu na drugim fakultetima.

U novije vrijeme od strane Sveučilišta, Privredne komore, Savjeta za obrazovanje, te Općinske skupštine Osijek, pokrenuta je inicijativa da se pored ratarskog i stočarskog osnuje i prehrambeno-tehnološki smjer na Visokoj poljoprivrednoj školi u Osijeku, zbog potreba ovih kadrova i razvoja prera-

divačke industrije na području Slavonije. Već su poduzete potrebne mjere i ostvarena suradnja s Tehnološkim fakultetom u Zagrebu.

Ostvareni su i kontakti s Ekonomskim fakultetom i Pedagoškom akademijom u Osijeku radi jedinstvenog rješenja zajedničkih problema, kao što je nastava iz matematike, predvojničke obuke, grupe predmeta katedre za ekonomiku poljoprivrede, zajednički nastup u odgovarajućim znanstvenim zajednicama i slično.

c) Veterinarski fakultet u Zagrebu

Veterinarske kadrove obrazuje danas u SR Hrvatskoj samo Veterinarski fakultet u Zagrebu. Studij na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu je jedinstven, tj. nema grananja u toku studija. Na Fakultetu se izobražavaju veterinari opće prakse za cjelokupno područje rada veterinara. Na svih 5 godina studija broj upisanih studenata u posljednjem periodu kreće se oko 700 studenata godišnje. Godišnje diplomira oko 70 veterinara.

U posljednjih desetak godina veoma se razvio postdiplomski studij, većinom na zahtjev raznih privrednih organizacija. Na fakultetu ima 14 magisterija iz raznih grana veterinarske stuke, s time da po pojedinim studijima ima dosta razlika u broju polaznika. Postdiplomski studij iz hranidbe stoke i tehnologije stočne hrane održava se u zajednici s Poljoprivrednim fakultetom u Zagrebu, a postoji dobra suradnja i u izmjeni nastavnika i na nekim drugim postdiplomskim studijima. Nastava na postdiplomskom studiju traje većinom 4 semestra. Godišnje se upisuje oko 70—100 studenata. Do sada je oko 100 kandidata steklo stepen magistra. Osim toga na Fakultetu se svake godine održava po nekoliko kraćih tečajeva na kojima se diplomirani veterinari upoznaju s najnovijim saznanjima iz raznih grana veterinarske stuke.

Ranije je na fakultetu sticalo doktorat veterinarske medicine oko 10—15 kandidata godišnje, a u novijem periodu po novim zakonskim uvjetima doktorat nauka stiže 4—5 veterinara godišnje.

Na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu obavlja se nastava i iz nekih predmeta za više raznih fakulteta (fizika za medicinare, stomatologe i farmaceute, mikrobiologija za farmaceute). Na fakultetu je smješten i Institut za biologiju Sveučilišta u Zagrebu.

NAUČNO-ISTRAŽIVACKE INSTITUCIJE I KADROVI U POLJOPRIVREDI SR HRVATSKE

Na području poljoprivrede SR Hrvatske djeluje danas 19 instituta i naučnih jedinica uključivši tu i fakultete i škole od čega 17 u poljoprivrednoj struci a 2 u veterinarskoj. Pojedini instituti (jedinice) u poljoprivrednoj struci su veoma maleni po broju zaposlenih naučno-stručnih kadrova (Institut za šećernu repu u Osijeku, Zavod za voćarstvo u Zagrebu, Institut za slatkovodno ribarstvo u Zagrebu), dok ostali instituti imaju preko 10 zaposlenih iz redova naučno-istraživačkih kadrova uz odgovarajući broj tehničkog i administrativnog osoblja. Prema najnovijim podacima u 1970. godini, u 17 insti-

Tabela 1 — Pregled naučno-stručnih kadrova u naučnim institutima poljoprivrednih i veterinarskih ustanova SR Hrvatske 1970. godine

Institut	Broj suradnika po zvanjima										
	Ukup- no	Nauč. savjet- nika	Viših nauč. sur.	Nauč. sur.	Struč. sav. sur.	Viših struč. sur.	Struč. sur.	Asi- stena- ta	Sa dokt. nauka	Sa magi- ster.	Sa spe- cij.
1. Poljoprivredni institut Osijek	34	—	4	3	1	5	5	21	6	3	—
2. Visoka poljoprivredna škola Osijek	25	2	3	3	—	—	—	10	8	2	—
3. Institut za šećernu repu Osijek	3	—	—	1	—	—	2	—	1	—	—
4. Institut za jadranske kulture Split	18	—	1	3	1	5	1	7	—	—	—
5. Institut za voć.-vinogr., vinarstvo i vinogradarstvo Polj. fak. Zagreb	15	4	4	2	—	—	—	5	11	—	—
6. Institut za proizvodnju i oplemenjivanje bilja Polj. fak. Zagreb	48	7	5	6	—	2	9	19	18	2	—
7. Institut za zaštitu bilja Polj. fak. Zagreb	20	4	4	—	4	—	2	6	7	2	—
8. Institut za mehanizaciju Polj. fak. Zagreb	11	1	1	—	3	3	—	3	2	5	—
9. Institut za stočarstvo i mljekarstvo Zagreb	28	2	2	3	—	—	—	21	9	1	—
10. Institut za hranidbu stoke i teh. stočne hrane Polj. fak. Zagreb	15	—	3	6	—	—	—	6	9	2	—

(Nastavak tabele 1)

	12	3	9	—	9	6	3
11. Institut za pedagogiju i teh. tla Poljoprivrednog fakulteta Zagreb	19	—	3	2	—	5	—
12. Institut za ekonomiku polj. i sociologiju sela Polj. fak. Zagreb	31	3	6	1	3	5	2
13. Zavod za voćarstvo Zagreb	2	—	—	1	—	—	1
14. Institut za slatkovodno ribarstvo Zagreb	8	—	—	2	—	6	—
15. Veterinarski institut Zagreb	16	4	2	6	—	1	—
16. Institut za fiziologiju i patologiju animalne proizvodnje Zagreb	87	24	3	11	—	—	49
17. Zavod za poljoprivredna istraživanja Križevci	10	—	—	3	—	—	7
18. Poljoprivredni fak. Zagreb — (Zavodi izvan instituta)	40	5	5	6	—	—	9
19. Duhanski institut	11	1	3	—	—	2	—
Ukupno	436	55	56	61	12	29	38
							185
							194
							29
							3

po vrsti posla	u poslovanju	u poslovanju	u poslovanju	u poslovanju	u poslovanju	u poslovanju	u poslovanju	u poslovanju	u poslovanju	u poslovanju	u poslovanju	u poslovanju

Poljoprivredni fakultet i Zavodi izvan instituta Poljoprivrednog fakulteta Zagreb i Zavodi izvan instituta Poljoprivrednog fakulteta Zagreb

tucija poljoprivredne struke bilo je zaposleno oko 333 naučno-nastavnih i stručnih radnika od čega 114 sa doktoratom nauka i 25 sa stupnjem magistra. U 2 veterinarska instituta zaposleno je 103 naučno-nastavnih i stručnih radnika od čega 80 sa doktoratom nauka i 4 sa stupnjem magistra. U ovaj broj uključeni su i naučno-nastavni kadrovi Poljoprivrednog fakulteta u Zagrebu, Visoke poljoprivredne škole u Osijeku i Veterinarskog fakulteta u Zagrebu. (Vidi pregled u tabeli 1.)

Očito je da je naučno-nastavna kadrovska baza relativno skromna i da ne zadovoljava potrebama razvoja poljoprivrede. Poseban problem, koji treba hitno riješiti, je problem uzdizanja mladog naučnog kadra, osobito u institutima obzirom na postojeći sistem financiranja tih ustanova. Broj asistenata i mlađeg naučnog kadra je zabrinjavajuće malen, a u posljednje vrijeme postoji tendencija odlaska naučnih kadrova u inozemstvo zbog slabih materijalnih i drugih uvjeta za rad.

NEKI ZAJEDNIČKI PROBLEMI I PRIJEDLOZI

Zbog nemogućnosti da se u okviru jednog referata i u zamišljenom okviru savjetovanja analitički obuhvati veoma kompleksna materija visokoškolskih institucija u poljoprivredi Hrvatske, mi ćemo u vidu teza iznijeti neke osnovne probleme i prijedloge od čijeg rješavanja ovisi daljnji uspješniji razvitak u ovoj oblasti.

— Ekspanzija visokog školstva u poljoprivredi, uključujući tu i više škole, nije praćena odgovarajućom materijalnom podrškom društvene zajednice. Oko 80% ukupnih rashoda u visokoškolskim institucijama odlazi na osobne rashode, a svega oko 20% na materijalne, s tim da se taj odnos u posljednjem periodu i dalje pogoršava na štetu materijalnih sredstava. Tako je npr. na Poljoprivrednom fakultetu u Zagrebu u posljednjih 5 godina dobiveno prosječno svega po 1113 dinara za materijalne rashode po studentu godišnje i 134 dinara za amortizaciju, ili ukupno za fakultet oko 940.000 dinara za materijalne rashode i 115.000 dinara za amortizaciju. Iznosi za ovaj fakultet, a slično je stanje na Veterinarskom fakultetu i Visokoj poljoprivrednoj školi, su ispod stvarnih troškova za održavanje rada fakulteta i ispod minimuma za održanje potrebnog nivoa nastave. Jedan dio povećanih materijalnih rashoda fakulteta išao je na užtrb ionako veoma niskih osobnih dohodaka nastavnog i drugog osoblja na fakultetima. S amortizacijom koja je ispod ekonomski opravdane ne može se niti održavati oprema i zgrade, a kamoli vršiti neke zamjene i modernizacija.

— Uspjeh u reformi sveučilišne nastave u uskoj je vezi s materijalnom osnovom koja je posve nedovoljna za poduzimanje nužnih mjera u sprovođenju reforme, kako na planu materijalnih izdataka, tako i u pogledu stimulacije postojećeg nastavnog osoblja, kao i za otvaranje novih radnih mjesta. Tim u vezi produbljuje se problem omjera između upisanih i diplomiranih studenata, jer se zbog nedostatka sredstava studij ekstenzivira. K tome treba dodati i potrebu rješavanja povoljnih životnih uvjeta studenata.

— Mreža visokoškolskih institucija u poljoprivredi SR Hrvatske nije dovoljno proučena s gledišta potrebnih profila kadrova, koje bi davale pojedine visokoškolske ustanove, a nije proučena niti njihova povezanost u cilju proizvodnje broja i kvalitete kadrova potrebnih za suvremeni razvoj naše poljoprivrede. S tim je u uskoj vezi i organizacija fakulteta i drugih institucija u okviru Sveučilišta, koje bi trebalo obavljati odgovarajuće koordinacije i druge funkcije u razvoju pojedinih fakulteta. Potreban broj kadrova i njihovih profila bilo bi potrebno temeljito izučiti u vezi s projekcijom razvoja poljoprivrede u našoj zemlji.

U svakom slučaju treba izraditi i na njoj temeljiti jasnu dugoročnu politiku visokostručnih kadrova u poljoprivredi.

— Poseban problem za visokoškolske ustanove u poljoprivredi sastoji se u njihovoj daljnjoj izgradnji, dogradnji, a napose opremanje suvremenom opremom. Izgradnja Veterinarskog fakulteta završena je samo u pogledu zgrada, dok je izostalo opremanje suvremenom opremom. Sadašnja oprema zavoda i klinika je zastarjela za redovnu, a pogotovo za postdiplomsku na stavu.

Zgrade u kojima je smješten Poljoprivredni fakultet i Šumarski fakultet u Zagrebu izgrađene su za bivši Poljoprivredno-šumarski fakultet. Od bivšeg Poljoprivredno-šumarskog fakulteta nastala su kasnije dva samostalna fakulteta koja su se dalje razvila u 6 samostalnih odjela s brojnim postdiplomskim studijima. Na taj način prostorna situacija je postala gotovo nemoguća za normalni rad, a s opremom Fakultet stoji slično ako ne i lošije kao i Veterinarski fakultet.

Visoka poljoprivredna škola u Osijeku smještena je u adaptiranim zgradama i unatoč naknadno podignutih laboratorija rad je vrlo otežan. Poseban problem ove novije institucije je u kompletiranju opreme potrebne za suvremenu nastavu i izgradnju novih prostora za ovu instituciju.

U posljednjem periodu u pogledu izgradnje i opreme, visokoškolske ustanove u poljoprivredi Hrvatske bile su zapostavljene jer su prioritet imali uglavnom tehnički, a i drugi fakulteti. Smatramo da prioritet u izgradnji i opremanju visokog školstva u poljoprivredi utvrđen u okviru Sveučilišta u Zagrebu, ne bi trebalo mijenjati i narušavati bez obzira na budući sistem i izvore financiranja investicija za izgradnju visokoškolskih ustanova u našoj republici. Bez investicija za izgradnju i opremanje ovih institucija one ne mogu dati kvalitet visokoškolskih kadrova koji zahtijeva savremena i krupna poljoprivreda.

— Problem financiranja visokoškolskih obrazovnih ustanova od strane Zajednice usmjerenog obrazovanja direktno ili putem Sveučilišta treba temeljito razmotriti. U svakom slučaju Sveučilište bi moralo biti u prilici da može voditi jedinstvenu politiku razvoja Sveučilišta. Isto tako treba razmotriti mogućnost za stvaranje jedinstvene sekcije za poljoprivredu i prehrambenu

industriju. Naime, u privrednoj praksi imamo u okviru poljoprivredno-industrijskih i industrijsko-poljoprivrednim kombinatima spojene ove dvije djelatnosti, na poljoprivrednim fakultetima postoji tradicionalna nastava iz poljoprivredne tehnologije, a postoji i inicijativa za stvaranje prehrambenog odjela na Visokoj poljoprivrednoj školi u Osijeku.

— Integracija naučnih instituta, te poljoprivrede u okviru fakulteta i Sveučilišta u Zagrebu predstavlja zasebno pitanje.

Poljoprivredni fakultet u Zagrebu osnivač je od 1960. godine 8 samostalnih poljoprivrednih instituta. Visoka poljoprivredna škola u Osijeku sa svojim zavodima integrirala se s Poljoprivrednim institutima u Osijeku. Veterinarski fakultet integrirao se s Veterinarskim institutom.

Međutim, stvarnu integraciju naučno-istraživačkog rada navedenih instituta s fakultetima i Sveučilištem potrebno je rješavati jedinstvenim sistemom financiranja naučno-istraživačkog rada i visokoškolskog obrazovanja u okviru fakulteta, odnosno Sveučilišta. Smatramo da treba težiti okupljanju naučno-istraživačkog rada u okvir fakulteta i Sveučilišta, jer je to najracionalnije, pogotovo za male nacije kao što je naša. Osim toga zbog specifičnosti poljoprivredne proizvodnje u kojoj se pojavljuju hiljade proizvođača jednog proizvoda lokacija naučnih institucija na fakultetima i Sveučilištu je pogotovo opravdana.

Iz izloženih teza, problema i prijedloga očito je da smo na planu modernizacije visokoškolske nastave i organizacije suvremenih naučnih institucija u poljoprivredi postigli određene rezultate ali da ozbiljno zaostajemo za onim što bi trebalo učiniti da uhvatimo korak sa svjetskim progresom. Naše današnje naučno-nastavne institucije u cjelini zaostaju za onim što bi one trebale pružiti na planu unapređenja poljoprivredne proizvodnje u našoj zemlji, a još su više u zaostatku u pogledu onoga što bi trebale raditi da bi sutra mogle pružiti ono što je potrebno za razvitak krupne socijalističke poljoprivrede i njeno šire uključivanje u međunarodnu podjelu rada. Naglašavamo, da se u naučno-nastavnim jedinicama naše Republike nalazi veoma sposoban kadar, koji uz bolju organizaciju i podrške može dati daleke veće rezultate nego ih danas daje. Treba samo podsjetiti na niz naučnih rješenja u poljoprivredi naše zemlje koje su dali naučnici iz naše Republike, a koji su poznati i u svijetu. Bolji rezultati u naučnim institucijama odrazili bi se veoma pozitivno i na obrazovni proces.

Za našu poljoprivredu koja posljednjih godina pokazuje veoma pozitivan trgovinski bilans u razmjeni s inozemstvom i doprinosi značajan udio u turističkom prilivu inozemnih sredstava plaćanja, od ogromne je važnosti da ne samo zadrži izvjesne komparativne prednosti u međunarodnoj razmjeni, nego

da ih u interesu čitave zajednice još više razvije. Bez razvoja naučnog i suvremenog obrazovnog rada to se neće osigurati. Zapostavljanje poljoprivrednih institucija u njihovom suvremenom opremanju ne bi se smjelo više odlagati, nego u skladu s iznijetim značajem poljoprivrede i činjenicom da od nje živi još polovica našeg stanovništva, poduzeti odgovarajuće mjere za modernizaciju institucija o kojima u velikoj mjeri ovisi njen tempo razvoja.

Sveučilišta u Zagrebu predstavlja zasebno pitanje.

Poljoprivredni fakultet u Zagrebu osnivač je od 1960. godine i samostalnih poljoprivrednih instituta. Visoka poljoprivredna škola u Osijeku za svoj tim zavodima integrirala se s Poljoprivrednim institutom u Osijeku. Većina fakulteta integrirala se s Veterinarskim institutom.

Međutim, stvarnu integraciju naučno-istraživačkog rada navedenih instituta s fakultetima i Sveučilištem potrebno je rješavati jedinstvenim sistemom finansiranja naučno-istraživačkog rada i visokoškolskog obrazovanja u okviru fakulteta, odnosno Sveučilišta. Smatramo da treba težiti okupljanju naučno-istraživačkog rada u okviru fakulteta i Sveučilišta, jer je to najracionalnije, pogotovo za male nacije kao što je naša. Osim toga zbog specifičnosti poljoprivredne proizvodnje u kojoj se pojavljuju biljne proizvodača jednog proizvodnog ciklusa naučnih institucija na fakultetima i Sveučilištima je pogodno opremanje.

Iz izloženih razloga, problema i prijedloga očito je da smo na planu modernizacije visokoškolske nastave i organizacije suvremenih naučnih institucija u poljoprivredi postigli određena rezultate ali da ozbiljno zapostavimo za onim što bi trebalo težiti da uvažimo korak sa svjetskim progresom. Naše današnje naučno-nastavne institucije u cjelini kaotične su onim što bi one trebale pružiti na planu uspostavljanja poljoprivredne proizvodnje u našoj zemlji, a još su više u kaotičnom i pogledu onoga što bi trebale težiti da pruže. Stoga možda prihiti ono što je potrebno za razvijanje napredne socijalističke poljoprivrede i njeno što uključivanje u međunarodnu podjelu rada. Naša država, da se u naučno-nastavnim jedinicama naše Republike nagazi veoma sposoban kadar koji uz bolju organizaciju i podršku može dati daleko veće rezultate nego li danas daje. Treba samo podijeliti na našim naučnim rješenja u poljoprivredi naše zemlje koje su dali naučnici iz naše Republike, a koji su poznati i u svijetu. Bolji rezultati u naučnim institucijama ostvarili bi se veoma brzo i na obratovni proces.

Za našu poljoprivredu koja postajebolje godinama pokazuje veoma pozitivnu trgovinski bilans u razmjerni s inozemstvom i doprinosi značajan udio u društvenom proizvodu inozemnih sredstava plaćanja, od ogromne je važnosti da se samo zadnji izvješene kompetitivne prednosti u međunarodnoj razmjerni nego